

ovál-eje Svetích, Štefina Jurík-ovál-eje Svetích, prípadne na celé pokrvné príbuzenstvo (všetci Juríkovci majú ŽM Svetích). Takýchto prípadov je málo. Zväčša má ŽM len jeden člen rodiny, prípadne sa prenesie maximálne na manžela alebo manželku, ale iba zriedkavo na deti. Ak treba bližšie identifikovať iného člena rodiny, pridá sa buď k jeho menu alebo k funkčnému členu, ktorý označuje príbuzenské vzťahy (najčastejšie *muš*, *žena*, *céra*, *sin*, *d'iouka* a *chlapec*), ŽM manžela, manželky, zriedkavo rodiča, napr. manželka Stana Iliáša sa pomenúva ako *Anča (žena) Stana (Iliáša) Janovich*, manželka Jána Uhlára — *Tonka (žena) Jana Engleje*; deti podľa rodičov — *Stana Janovich sin*, *Vojtkeje Štefina d'iouka*. Niekedy má osoba aj vlastné ŽM, vtedy sa použije predchádzajúci spôsob alebo vlastné ŽM (*Štefina Vojtkeje d'iouka* al. *Jana Oršulová Hlbočaneje*), príp. sa použijú obidve mená.

4.3 Niekedy sa použije ŽM v postpozícii za krstným menom, príp. jeho hypokoristicťou podobou (Bohumil Blaho — *Bohúš Kocúraneje*), mokedy v zmenenom tvare v antepozícii (*Kocúrankin Bohúš*). Použitie môže byť často odstupňované aj generačne (staršia generácia povie Róbertovi Iliášovi — *Stana Janovich sin*, mladší použijú ŽM s charakterom individuálnej prezývky *Šumo*).

4.4 Viac ŽM má skôr charakter prezývok, ktoré vyplývajú z individuálnej charakteristiky (vlastnosti) jej nositeľa. Tvoria a používajú ich prevažne mladí pre svoju generáciu (*Šumo*, *Brčo*), ale aj staršie generácie pre svojich generačných vrstovníkov (*Bobáča*, *Somarka*, novšie *Trikolorista*).

4.5 Niektoré prezývky sú dedičné. Napr. starý otec bol mäsiarom, syn po ňom zdedil ŽM *Mesiar* (často sa používa aj pejoratívny tvar *Mesiš*) a tak isto volajú aj vnuka (zvyčajne už len pejor. tvarom *Mesiš*).

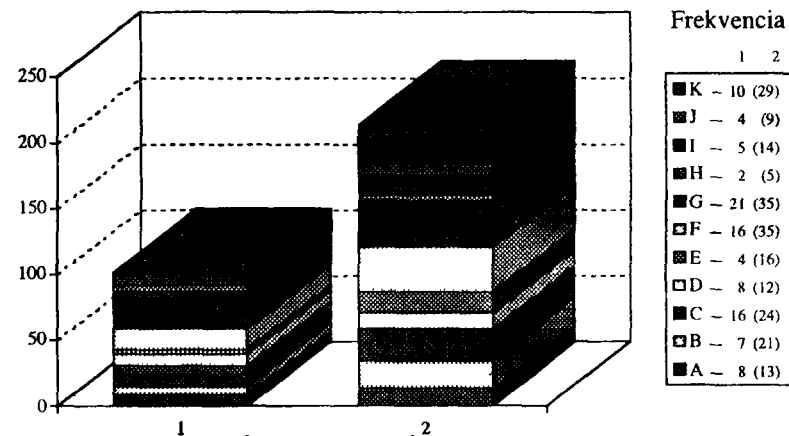
5.1 Ako sme už spomenuli, 213 (43 %) zo 497 obyvateľov Diviackej Novej Vsi má také ŽM, ktoré nie je motivované úradným menom nositeľa. Z toho 181 osôb má ŽM zhodné s ND. Podľa typu motivácie možno ŽM rozdeliť do viacerých skupín (graf na s. 17 naznačuje početnosť takto vydelečných skupín ŽM; číselný údaj za písmenom znamená počet ŽM a údaj v zátvorke počet nositeľov ŽM).

5.2 Najviac ŽM v našom materiáli je motivovaných zamestnaním (graf G). Je to remeslo niektorého predka (najčastejšie starého rodiča): *Kolár-eje*, *Kováč-eje*, *Richtár-eje*, *Pastier-skich*, *Kočiš-eje*, *Minár* (mlynár) -*eje*, *Krajčír-eje* alebo *Krajčír-ik-eje*, *Šustr-eje* (obuvník) al. *Šustrík-eje*, *Šechnár-eje*, *Mesiar*, *Babina* (pôrodná baba), príp. expr. *Cingáč-eje* (zvonár v kostole), alebo terajšie povolanie nositeľa ŽM: *Lesák* (lesný inžinier), *Učiteľ*, *Učiteľka*, aj keď už nie je zamestnaný alebo danú funkciu už nevykonáva: *Miňister* (bývalý minister financií), *Majster* (bol murárom), *Bapka* (pracovala ako pôrodná asistentka).

5.3 Druhú veľkú skupinu (graf C) tvoria ŽM odvodené od mužských krstných mien, najčastejšie od ich neutrálnej podoby: *Gašpar-eje*, *Martin-*

eje, *Peter-eje*, *Matúš-eje*, *Frolian-eje*, *Gregor-eje*, *Albert-eje*, *Ignác-eje*; z hypokoristickej alebo inej domácej podoby: *Petrík-eje*, *Števík-eje*, *Janovich*; z iných expr. podôb: *Gábriš-eje* (Gabriel, Gábriš), *Oliš-eje* (Oliver, Oliš), *Lajoš-eje* (mad.), *Pepík-eje* (čes.); v jednom prípade ostala len časť mena: *Valll'-eje* (z hypokoristickej podoby krstného mena Valenta — Vaľo).

Motivácia ŽM

Číselný údaj za písmenom znamená počet ŽM (stĺpček 1) a údaj v zátvorke počet nositeľov ŽM (stĺpček 2)

5.4 Rovnako veľkú skupinu, ale s väčším počtom nositeľov, tvoria ŽM utvorené z prezývok, ktoré vyplývajú priamo z vlastnosti ich nositeľa alebo niektorého z predkov a ktoré sa preniesli aj na manželku, prípadne aj na deti (udávame len žijúcich nositeľov, ak ich je viac ako jeden; motivácie podľa interpretácie informátorov): *Haluškeje* (je malý ako haluška) — 2 nositelia, *Píšňikeje* (bola pyšná) — 2 nositelia, *Krviceje* (kríval), *Čerteje* (bol veselý ako čert) — 3 nositelia, *Šechnár-eje* (podľa piesne *Nám_e to šechno jenno, nám_e to fuk*), *Pristáčeje* (bol pristáč, priženil sa do bohatej rodiny — prišiel na pristavky) — 3 nositelia, *Oronček* al. *Orončekeje* (pri hre v karty o peniaze ten, čo pomáhal víťazovi, dostal od neho časť výhry, ktorú volali oročka — často pýtal oročku) — 3 nositelia, *Nemých* (mal nemých rodičov). Druhú časť tejto skupiny tvoria individuálne prezývky, ktoré sa vzťahujú len na jednu osobu a vyplývajú z jej vlastnosti: *Bobáča* (je maličkého vztaru), *Kosák* (často chodí opitý po ceste, akoby kosil kosou zo strany na stranu),